

Када сам пре две недеље писао текст „Црвени и црни“ знао сам да ће он изазвати различите коментаре и реакције са обе стране фронта у необјављеном српском грађанском рату који траје ево већ скоро тричетврт века и успешно одолева како зубу времена тако и повременим покушајима помирења. Знао сам да ћу дарнути у осине гнездо вишедеценијске мржње и да ће се провести као бос по трњу свако ко се усуди да се, са претензијом на објективност и неутралност, умеша између зараћених страна, дубоко ушанчених у своје црно-беле истине, и њима припадајуће митове и фрустрације.

Тек понеки су приметили да поента мог текста није била да утврђујем „коначну историјску истину“ о партизанском или равногорском покрету (постоје стручне институције и људи који би тиме требало да се баве), нити да нивелишем несумњиве разлике које постоје међу њима (мада остајем при тврдњи да су оба покрета била у основи антифашистичка, слободарска и про-југословенска), већ само да укажем на нека, најблаже речено, комична и обострана претеривања у навијачким приказима четничко-партизанског сукоба, као и да, што је још важније, критички прозборим о њиховим, углавном недостојним, савременим политичким наследницима који, уз ретке изузетке, углавном ни морално ни политички не добацују ни до колена својих контроверзних идеолошких предака.

Околности су данас, разуме се, различите. Али је суштина нашег проблема остала иста – мали, дезоријентисан народ на великој геополитичкој ветрометини.

Последња, безмало тријумфална посета председника Тадића Кини добар је повод да се још једном размотри тај наш геополитички положај и перспектива. Пре свега, пада у очи упадљиво одсуство озбиљнијих домаћих коментара, тако да испада да су Би-Би-Си и Стратфор посветили више аналитичке пажње новој етапи у српско-кинеским односима него наши домаћи медијски и политички чиниоци.

Заиста је необично и „знаковито“ да се међу онима који су у свакој охрабрујућој или

макар полупохвалној изјави Хавијера Солане или Оли Рена били спремни да виде „историјски помак“ и „цивилизацијски прогрес“, није нашао нико да макар са сличним ентузијазмом поздрави склопљени Споразум о стратешком партнерству са моћном и све моћнијом Кином, споразум какав Пекинг, наводно, има још само са САД, Русијом, Бразилом и Јужноафричком Републиком и Европском унијом као целином. Једино је Соња Лихт поштено и помало збуњено констатовала како „изгледа да смо због нечега потребни Кини“.

Локални евро-фанатици, уверени да постоји само једна страна света, били су запрепаштени. Па овде годинама из тих кругова слушамо једну те исту мелодију, као отужни контрапункт својевременим претеривањима о „Србима, народу најстаријем“ и Србији као „колевци цивилизације“ и геополитичком – „пупку света“. Већ безмало читаву деценију слушамо и читамо да смо најгори, маргинални и безначајни, неспособни да се старамо сами о себи, немоћни да реформишемо управу, да се изборимо са криминалом и корупцијом и да би за све било најбоље да нас неко стави под међународни протекторат. Кад оно – за мање од два месеца – Тадић у Кини, Медведев у Београду. Пре тога, Бајден у Београду. Па Тадић у Паризу и Каиру. Па Јеремић у Анкари и Триполију...

Као да се и сама власт мало уплашила сопственог спољнополитичког успеха и цене која би можда за то могла бити плаћена на другој страни, тако да су последњих дана председник Тадић и министар Јеремић кренули да убеђују и себе и јавност како није у питању никакав спољнополитички заокрет или „шизофренија“ већ само „ослањање на четири равноправна спољнополитичка стуба“ (Брисел-Вашингтон-Москва-Пекинг), при чему је онај бриселски стуб ипак без конкуренције и мало „равноправнији“ од осталих.

Збиља, толико се већ накупило тих стубова (поред наведеног квартета, ту су и несврстани, па Турска, па регионална сарадња...) да прети реална опасност да се наша агилна дипломатија у њима мало загуби и заигра, да побркамо приоритете и да ови велики и моћни стубови, који међусобно често функционишу као рогови у врећи, почну да нас наизменично ударају по глави.

Другим речима, свиђало се то некоме или не, ова спољнополитичка постигнућа нипошто нису за потцењивање, али са њима треба бити максимално опрезан, пажљиво баратати и нипошто их не инструментализовати као пуки жетон ради, на пример, побољшања наших позиција у преговорима са ЕУ. Те позиције ће, разуме се, бити побољшане већ самом чињеницом да смо (ако смо!?) показали да имамо и друге опције (Москва, Пекинг, несврстани) и да смо спремни да их озбиљно размотримо. Али било би страшно глупо, опасно и контрапродуктивно уколико бисмо евидентан напредак на свим овим странама

одбацили или ставили у службу само једног и јединог циља.

Рекао сам и поновићу: не верујем превише у „европску будућност Србије“ и мислим да наше чланство у ЕУ много више зависи од комплексне игре геополитичких вектора у троуглу Вашингтон-Москва-Брисел, него од нашег ентузијазма и (не)испуњења ових или оних услова. Хоћу рећи, будемо ли им потребни и будемо ли им важни – примиће нас и овакве какви смо, са све корупцијом и без Ратка Младића. Баш као што су, из геополитичких разлога, а на „пријатељску сугестију“ Вашингтона, примили Румунију и Бугарску. И обрнуто, уколико се геополитичке коцкице не склопе, неће вредети ни ако им, уз Младића, гратис изручимо и Вука Јеремића лично.

Дакле, уколико те наше „европске будућности“ уопште буде, биће је не *упркос*, него управо *зах ваљујући*

оваквим и сличним политичко-дипломатским маневрима. А и ако је стицајем околности не буде, овакви спољнополитички потези и офанзиве на различите стране света, а у складу са сопственим националним интересима, омогућиће нам опстанак и пристојну геополитичку алтернативу.

Разуме се, уколико у међувремену, на унутрашњем плану, успемо да се ослободимо и оне јалове, суицидне мржње и поларизације о којој је било речи на почетку овог текста.